

ADANA ATAKÖŞKÜ ÖZEL BAKIM MERKEZİ ZİYARET RAPORU

Rapor No:
2022/42

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.08.2022 tarihli ve 2022/533 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	ii
1. GİRİŞ	1
2. ZİYARET YÖNTEMİ	2
3. GENEL BİLGİLER	2
3.1. Merkez Hakkında Genel Bilgiler	2
3.2. Merkez Personeli	3
3.3. Koruma Altında Bulunan Kişiler	4
4. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
4.1. Fiziksel Koşullar	5
4.2. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları	6
4.3. Sağlık, Bakım ve Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri	7
4.4. Beslenme ve Yemekhane	9
4.5. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam	9
4.6. Dış Dünyayla İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim	11
4.7. Personel	11
5. TAVSİYELER	12
5.1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	12
5.2. Adana Halk Eğitim Merkezi İl Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	12

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
ISO	: Uluslararası Standardizasyon Kuruluşu
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
COVID-19	: Yeni Koronavirüs Hastalığı
PCR	: Polymerase Chain Reaction (Polimeraz Zincir Reaksiyonu)
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6701 sayılı Kanun’la, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’in 1’inci maddesine göre Protokolün amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun’un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine ziyaret gerçekleştirme TIHEK’in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. Engelli bakım kuruluşları bakıma ihtiyaç duyan engelli bireyin bakımına yönelik olarak kişisel bakım hizmetlerinin ve psiko-sosyal destek hizmetlerinin verildiği tesislerdir.
6. Yukarıda anılan çerçevede, Adana Özel Ataköşkü Bakım Merkezine 28.12.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde ... yer almıştır. Ziyaret heyetine Adana Valiliği tarafından görevlendirilen Sağlık İl Müdürlüğünde görevli ... eşlik etmiştir. Ziyaret COVID-19 pandemisi nedeniyle *“zarar vermeme ilkesi”* gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarihli ve 2021/147 sayılı kararı ve Başkanlık makamının 17.12.2021 tarihli ve 6105 sayılı oluruna istinaden Adana Özel Ataköşkü Bakım Merkezine Müdürlüğüne 28.12.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. ZİYARET YÖNTEMİ

8. Ziyarete ilk olarak Merkez kurucu ve sorumlu müdürleri ve kuruluş meslek elemanları ile bir araya gelinerek Merkez hakkında genel bilgiler alınmış, yapılan görüşmenin ardından engellilerin yaşam alanları gezilmiş, kaldıkları odaların fiziksel koşulları incelenmiştir. Daha sonra, yemekhane, etkinlik odası ve diğer ortak alanlar incelenmiştir. Merkezde kalan engelli bireylerle birebir ve toplu görüşmeler gerçekleştirilerek memnun oldukları ve olmadıkları hususlar anlaşılmaya çalışılmıştır. Ziyaret, gözlem ve tespitlerin Merkez idarecileri ile paylaşılması için yapılan son görüşme ile sona ermiştir. Merkez İdaresi ve çalışanlarının kolaylaştırıcı tutumu ziyaret boyunca devam etmiştir. Merkez İdaresi, sundukları hizmetlerin daha iyi düzeylere çıkarılması için ziyaret sonunda yapılan tavsiyelerin önemle değerlendirileceğini ifade etmiştir.

3. GENEL BİLGİLER

9. 04.11.2016 tarihli ve 29878 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği’ne göre; yatılı olarak hizmet veren özel bakım Merkezleri, “zihinsel”, “bedensel”, “ruhsal” engel gruplarından birine, ikisine ya da tamamına hizmet verebilmektedir.
10. Özel bakım Merkezine yerleştirme işlemi için öncelikle engellinin kendisi ya da vesayet altındaysa vasisi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüğü ya da sosyal hizmet merkezine başvuruda bulunabilmektedir. Ayrıca mülki amirler, sağlık kuruluşları, köy muhtarları, genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurlarının yanı sıra diğer kamu kurum ve kuruluşları ve vatandaşlar da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüğü ya da sosyal hizmet Merkezine bildirimde bulunabilmektedir.

3.1. Merkez Hakkında Genel Bilgiler

11. Özel Ataköşkü Bakım Merkezi, Adana Seyhan ilçesinde 2009 yılında kurulup, 2010 yılında hizmete başlamıştır. Engelli bakım ve ihtiyaçlarının daha iyi düzeyde karşılanması amacıyla Sarıçam İlçesinde inşa edilen yeni yerleşkeye 2020 yılı Eylül ayında taşınmıştır.
12. Merkezde 19 yaş üstü engelli raporu bulunan ruhsal ve zihinsel engelli bireylere hizmet verilmektedir.
13. Merkezde 24 saat esaslı yatılı bakım hizmeti verilmektedir. Ayrıca gündüzlü bakım hizmeti verilmemektedir.
14. Merkezin bina kapasitesinin 120, onay verilen kapasitesinin 100, mevcudun ise 77 kişi olduğu bildirilmiştir.
15. Merkez şehir merkezinden uzakta, yeşil bir alana kurulu olup göl manzaralıdır.
16. Kurumun şehir merkezine uzak konumda olmasının ulaşımında güçlük çıkarmadığı, merkeze 10 dakikalık yürüme mesafesinde otobüs durağı olduğu, her saat başında şehir merkezine belediye otobüsü kalktığı belirtilmiştir.
17. Merkez birbirine bitişik 3 bloktan oluşmaktadır. Bir bloğun alt katında merkez idaresi, üst katında ise engelli yaşam odaları bulunmaktadır. Diğer bloklarda ise engelli yaşam alanları, yemekhane, sağlık servisi, eğitim odaları, ortak yaşam alanları ve açık hava alanları bulunmaktadır.
18. Merkezde toplam 36 adet yatak odası olduğu, odalardan 24'ünün 26 m², 12'sinin 16 m² olduğu bildirilmiştir.
19. Merkez binasının akıllı bina olduğu, ısınmanın doğal gaz ile sağlandığı, ayrıca merkezi ısıtma sisteminin (klima) de bulunduğu, 24 saat sıcak su imkânı olduğu ve jeneratör olduğu belirtilmiştir.
20. Merkezde 15'i dış, 27'si iç olmak üzere toplam 42 kamera bulunmaktadır. Kamera kayıtları 35 gün saklanmaktadır. Engelli yatak odalarında kamera bulunmamaktadır.
21. Merkeze ait servis olarak kullanılan 1 adet büyük araç ile 1 adet binek araç bulunmaktadır.
22. Merkez TSE onayı ve Erişebilirlik belgelerine sahiptir.

3.2. Merkez Personeli

23. Kurumda toplamda 41 personel (27 kadın, 13 erkek) görev yapmaktadır. Unvan dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

UNVAN	MEVCUT KADRO SAYISI
Müdür	1

Sosyal Çalışmacı	1
Psikolojik Danışman	1
Psikolog	1
Sağlık Personeli	6
Engelli Bakım Personeli	28
Aşçı	1
Temizlik personeli	2

24. Merkezde görevlendirmek üzere 1 muhasebe personelinin alınacağı belirtilmiştir.
25. Merkezde görevli personelin çoğunluğunun 10 yıldan fazla süredir hizmet verdiği bildirilmiştir.
26. Merkezde görevli bakım personelinin toplam 400 saatlik hasta ve yaşlı bakım sertifikalarının bulunduğu, sertifikasız bakım personeli çalıştırılmadığı ifade edilmiştir.
27. Merkezde personele yönelik hizmet içi eğitimler verildiği, bu eğitimlerin yılda en az 15 saat olduğu, eğitim veren kişilerin kuruluş dışından alanlarında uzman kişilerden seçildiği belirtilmiştir.
28. Merkez idaresi personelin çalışma motivasyonunu arttırmak için belli periyotlarda etkinlik düzenlendiğini bildirmiştir.

3.3. Koruma Altında Bulunan Kişiler

29. Merkezde 19 yaş üstü ağır zihinsel ve ruhsal engeli bulunan bireylere hizmet verilmektedir. Merkezde yatılı hizmet alan 77 kişiden 15'inin ruhsal engeli, 62 kişinin ise zihinsel engeli olduğu bildirilmiştir. Zihinsel engeli bulunan hastalardan bazılarının ayrıca fiziksel engelinin de bulunduğu, yatağa bağımlı bireylerin de olduğu belirtilmiştir.
30. Merkezde kalan tüm engelli bireyler vesayet altındadır. Aileleri tarafından ilgilenilmediği için 10 engelli bireyin vasisinin merkez çalışanlarından seçildiği bildirilmiştir. Merkez idaresi vesayet kararlarına hiç itiraz edilmediğini ifade etmiştir.
31. Kurum bakımında olması gerektiği düşünülen engelli bireylerin Acil Valilik Oluru ile Merkeze yerleştirilebildiği, bu yerleşme sonrasında gerekli işlemlerin başlatılarak bu kişilerin daimi kalan kişilere eklendikleri belirtilmiştir.
32. Yatılı bakım hizmet ücreti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca karşılanan kişilerin ayrıca ilgili Bakanlıktan aylık harçlık alabildikleri, merkezde 42 engelli bireyin harçlık aldığı ifade edilmiştir.
33. Merkezde 3 kişi ücretsiz olarak kalmaktadır.

34. Merkezde yabancı uyruklu engelli bireylerin bulunmadığı bildirilmiştir.
35. Mahkeme kararı ile merkeze yerleştirilen ruhsal engelli birey bulunmadığı belirtilmiştir.
36. Merkezde 2019 yılında 8 kişinin, 2020 yılında 7 kişinin, 2021 yılında 10 kişinin vefat ettiği, “şüpheli ölüm” gerekçesiyle hakkında otopsi istenen kişi olmadığı beyan edilmiştir.
37. Merkezde ortalama kalma süresinin 8 yılın üzerinde olduğu, 2009 yılında kabul edilen kişilerden 2’sinin hala merkezde kalmaya devam ettiği ifade edilmiştir.
38. Merkeze ilk kabulü yapılan engelli bireylerin birkaç gün meslek elemanlarınca gözlemlenerek engel grubu, yaş ve cinsiyete göre ayrıştırıldığı ve uyum sağlayabileceği bireylerle aynı odaya yerleştirildiği, ayrıca ilerleyen zamanlarda bireylerin talep etmeleri halinde yine meslek elemanlarının kararı ile oda değişikliği yapılabildiği bildirilmiştir.
39. Merkezde avukatı olan engelli bulunmadığı belirtilmiştir.
40. Merkezde birkaç defa izinsiz ayrılma denemesinin yaşandığı, kaçma girişiminde bulunan engelli bireylerin genellikle Merkezin yakınlarında buldukları, ziyaret tarihinde kaçak durumda olan kimse olmadığı bildirilmiştir.

4. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

4.1. Fiziksel Koşullar

41. 2020 yılının Eylül ayında faaliyete geçen Merkezin fiziksel koşullarının iyi durumda olduğu gözlemlenmiştir.
42. Merkez binasının her bölümünün ferah ve aydınlık olduğu, ayrıca yapay aydınlatmanın bulunduğu, hem ortak alanlara hem de engellilerin odalarına tablolar asıldığı, mevsim şartlarına uygun ve sıcak renklerden seçilmiş yatak takımlarının bulunduğu, her odaya engellilerin kişisel eşyalarını koyabileceği dolapların yerleştirildiği, odalarda perdelerin mevcut olduğu, odalara masa ve sandalye koyulduğu görülmüştür. Merkezin genel, tuvalet-banyo, oda ve yatak temizliğinin de iyi olduğu gözlemlenmiştir. Engellilerin kişisel kıyafetleri, düzenli ve temiz bir şekilde dolaplara yerleştirilmiştir.
43. Merkezde oda kapılarının kilitlenmediği, isteyen engelli bireyin gün içerisinde odasında dinlenebildiği gözlemlenmiştir.
44. Merkezde ortak alan olarak dinlenme alanlarının, etkinlik salonunun ve katlarda hastaların personel gözetiminde kullanabildiği mini mutfakların yer aldığı görülmüştür.
45. Üç bloklu merkezin idari ofislerin olduğu 1. bloğunda sadece 2 engelli bireyin kaldığı, bu kişilerin kendisini ifade edebilen, uyumlu kişiler olduğu, odalarını akşamları yatacakları

zaman kullandıkları, yatış vaktinde 1 bakım personelinin kendilerine eşlik ettiği, gece boyu katta nöbet tuttuğu bildirilmiştir.

46. Merkezde engelli bireylerce kullanılmayan 1. blokta, banyo bölümünde sıcak suyun geç geldiği ve çabuk gittiği, yeterince de ısınmadığı; öte yandan tuvalet kabinlerinin iç bölümündeki musluklardan daha fazla sıcak su aktığı anlaşılmıştır. İdare, ilgili bloğun kullanılmaması nedeniyle devir daim olmadığını, bu nedenle sıcak suyun akmamış olabileceğini ifade ederek gerekli kontrollerin yapılacağını belirtmiştir.
47. 1. kattaki odaların tavanından geçen boruların ve rüstik perdelerin intihar riski bakımından değerlendirilmesinin yapılıp yapılmadığı sorulmuştur. Merkezde görevli sosyal hizmet uzmanı tarafından merkez sakinlerinin intihar eğilimi olmadığı, ölüm korkusuna sahip olduğu, engelli bireylerin sürekli personel tarafından izlendiği/gözlendiği, bugüne kadar böyle bir girişimle karşılaşmadıkları ifade edilmiştir.
48. Merkezde yumuşak oda olmadığı bildirilmiş ve yerinde yapılan incelemelerde yumuşak oda veya kısıtlama odası bulunmadığı gözlemlenmiştir.
49. Merkezde yatağa bağımlı hastaların acil durumda personele ulaşabilmesi için yakınlarına acil çağrı butonlarının yerleştirildiği görülmüştür.
50. Merkezde yeterli sayıda yangın söndürme tüpü olduğu, ayrıca acil durum eylem planı bulunduğu ve merkezin farklı yerine asıldığı gözlemlenmiştir.

4.2. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları

51. Merkezde personel ve sakinlerin şikâyet ve taleplerini yazılı iletebilecekleri şikâyet-dilek kutusunun olduğu, son bir yıl içinde yazılı hiç şikâyet alınmadığı, ancak sözlü talepler ya da şikâyetlerin merkez personeline iletildiği ve anlık olarak çözüldüğü bildirilmiştir.
52. Merkezde yaşanan olayların tutanak altına alınarak kayıt edildiği ve gerekli işlemlerin yapıldığı belirtilmiştir.
53. Merkezde kalan engelli bireylerle yapılan görüşmeler neticesinde engelli bireylerin personel ve İdarenin kendilerine yönelik muamelelerinden ve yaklaşımından memnuniyet duyduğu görülmüştür. Kendileri ile görüşme yapılabilen kişiler, kendilerine iyi davranıldığını, bir ihtiyaçları olduğunda personele ilettiklerini ve geri dönüş aldıklarını ifade etmişlerdir.
54. Engelli bireylerin bir kısmının merkez sahibine “anne”, sorumlu müdüre ise “baba” olarak seslendiği ve iletişimlerinin iyi olduğu gözlemlenmiştir.

55. Merkezde kamera sistemleri ve diğer sorumlu meslek elemanları tarafından sağlık biriminde çalışan personel ve bakım personellerinin kötü muamelenin yerinde tespit ve müdahalesi amacıyla sürekli kontrol edildiği bildirilmiştir.

4.3. Sağlık, Bakım ve Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

56. Merkezin sağlık servisinde 6 sağlık personeli görev yapmaktadır. Sağlık hizmetlerinin yürütüldüğü revirde her engelli bireye ait sağlık takip dosyası bulunduğu görülmüştür. Sağlık dosyalarında hastaneye gidiş geliş tarihlerinin, hastalıklar ile ilgili teşhislerin, engelli bireylerin kullandığı ilaçlara ilişkin bilgilerin yer aldığı gözlemlenmiştir. Engelli bireylerin kullandığı ilaçların sağlık personeli tarafından hazırlandığı ifade edilmiştir.

57. Merkezde kalan engelli bireyler için yeşil reçete ile alınan ilaçların kayıt defteri incelenmiş, ilaçların sayıca doğru eksilmesi ile birlikte usulüne uygun olarak verildiği, ancak kayıt defterinin ziyaret tarihinden itibaren yılsonuna kadar doldurulduğu görülmüştür. İlaçların düşüp kırılması, hasta ölümü gibi durumların olabilmesi veya ilaç kullanım istismarı ihtimaline karşı kayıt defterinin sadece ilaç verildikçe tutulmasının uygun olacağı merkez yetkililerine belirtilmiştir. İdare konu ile ilgili olarak gerekli takiplerin yapılacağını bildirmiştir.

58. Merkezde kalan ruhsal engelli kişilerin düzenli olarak ruh sağlığı hastanesinde muayene ve takiplerinin yapıldığı, doktorları tarafından gerekli görülmesi halinde hastanede yatılı tedaviye alınabildikleri, zihinsel engeli bulunan kişilerin ise psikiyatri tedavilerinin ayakta ilaçlı tedavi şeklinde uygulandığı, hastane yatışlarının olmadığı bildirilmiştir. Merkezde kalan zihinsel engelli bireylerin engellerine bağlı olarak ilerleme gösteremeyecek durumda oldukları ifade edilmiştir.

59. Pandemiyle mücadele kapsamında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının talimatları/yönergeleri doğrultusunda iş ve işlemlerin yürütüldüğü belirtilmiştir. Heyetin merkezi ziyareti sırasında Sağlık Bakanlığı İl Müdürlüğünde görevli personelin yeni COVID-19 test kitlerini denediği görülmüştür.

60. Merkezde COVID-19 kaynaklı 2 vefat yaşandığı belirtilmiştir.

61. Merkeze yeni kabulü yapılan ve Hastaneye götürülen engelli bireylere PCR testi yapıldığı, testin negatif çıkması durumunda karantina uygulaması yapılmadığı ifade edilmiştir.

62. Merkezde kalan engelli bireylerin ziyaret tarihinde 3 doz COVID-19 aşılarının tamamlandığı bildirilmiştir.

63. Merkezde kayıtlı tüm engelli bireylerin aynı aile hekimliğine kaydının olduğu, kayıtlı olunan aile hekimliğinin Merkeze uzak olduğu, gerektiği durumlarda hastaların aile hekimine götürüldüğü; ancak güvenlik sorunu yaşanabildiği ifade edilmiştir.
64. Acil yardım çantasında yapılan incelemede ISO 9001/2015 standartları gereği bulunması gereken adrenalinin bulunmadığı tespit edildiğinden, durum merkez idaresine açıklanmıştır.
65. Acil sağlık ihtiyacı durumlarında 112 acil ambulans müdahalesi istendiği, Merkez Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesi ve Çukurova Devlet hastanesine yakın konumda olduğundan ambulansın Merkeze gelmesinin ortalama 10-15 dakika sürdüğü, acil durumlar dışında sakinlerin hastaneye götürülmesinde Merkez araçlarının kullanıldığı belirtilmiştir.
66. Merkezde 24 saat sıcak suya erişim olduğu, engelli bireylerin haftada 3 kez banyo yaptığı aktarılmıştır. Kendileri ile görüşme yapılan bireyler istedikleri zaman yıkanabildiklerini, kıyafetlerini değiştirebildiklerini, kendilerine sunulan bakımdan memnun olduklarını ifade etmişlerdir.
67. Engelli bireylerin kıyafetlerinin, saç ve tırnak temizliğinin iyi halde olduğu, görünür yerlerinde bir yaralanmanın mevcut olmadığı, genel olarak neşeli ve mutlu oldukları gözlemlenmiştir.
68. Yatağa bağımlı engelli bireyler ile görüşme yapılmak istenmiş ancak büyük çoğunun uyuması, diğerlerinin ise heyete bir tepki vermemesi nedeni ile görüşülememiştir. Bu nedenle genel sağlık durumları incelenmiş ve bu grup sakinin sıvı giriş ve çıkışlarının düzenli bir şekilde tutulduğu, ayrıca yatak yarası olmaması için gerekli takiplerin de çizelgeye bağlandığı anlaşılmıştır.
69. Merkezde kalan bazı engelli bireylerin çiğneme yetisinin bulunmadığı, çiğnemediği yutma hallerinden zaman zaman boğulma tehlikesinin yaşandığı, bu durumun engellenmesi için yemeklerin püre halinde bakım elemanları tarafından yedirildiği, pürel beslenme ihtiyacı olan kişilerin listelerinin Merkez mutfağında olduğu, bu kişilere göre yemek hazırlandığı bildirilmiştir.
70. Kriz ve acil önlem alınması gereken durumlarda bireylerin kendilerine ve başkalarına zarar vermemeleri adına doktorlarının “lüzum halinde kullanılmak üzere” verdiği ve her hastanın kullanımına göre reçetelendirilmiş lüzum hali ilaçlarının kullanıldığı, Merkez personelinin bu gibi durumlara müdahalede bilgili oldukları ve gerekli müdahaleleri gerçekleştirdikleri belirtilmiştir.
71. Merkezde kalan ruhsal engelli bireylerin kendi aralarında kavga ettiği durumlarda, öncelikle personelin müdahalede bulunduğu, daha sonra meslek elemanlarının çalışma yaptığı ve

çalışmalar sonucunda ilgili kişilerin barıştırılarak gözlem ile kontrollerinin sağlandığı, ancak kontrol dışı durum oluşması halinde son çare olarak hastaneye sevk edildikleri, mesleki çalışmalar ve tutanaklar ile bu tür olayların kayıt altına alındığı bildirilmiştir.

72. Merkezde engelli bireylerden tedavi olması için hastaneye yatırılanlara Merkezde görevli bakım personelinin refakat ettiği, ailelerin yakınlarına refakat etmeleri konusunda Merkez işleyişine yardımcı olmadıkları bildirilmiştir.

4.4. Beslenme ve Yemekhane

73. Merkezde görevli diyetisyen bulunmadığı, aylık yemek listesinin Merkez dışında görevli bir diyetisyenden hizmet satın alınımıyla hazırlandığı belirtilmiştir.

74. Özel Ata Köşkü Bakım Merkezi ve Merkez kurucu idarecilerinin kurduğu diğer bakım merkezi olan Özel Ata Köşkü Canev Bakım Merkezi için 3 ana ve 2 ara öğün yemek yemekhanede aşçılar tarafından, Merkezin kendi mutfağında hijyenik koşullarda hazırlanmaktadır. Yemek numunelerinin üç gün saklandığı görülmüştür.

75. Merkezde engelli bireylere masa hazırlama ve toplama sorumluluğu verilmemiştir. Masaların hazırlanması ve toplanması görevli personel tarafından yapılmaktadır. Yemeğini kendi yemekte zorlanan engelli bireylere bakım personelinin yardım ettiği ifade edilmiştir.

76. Hastalara kahvaltı, öğle yemeği, akşam yemeği olmak üzere 3 ana ve biri öğleden önce biri öğleden sonra olmak üzere 2 ara öğün verilmektedir. Ayrıca acıktığını belirten engelli bireylere yemek verildiği belirtilmiştir.

77. Merkezde yoğurt, salça, turşu gibi fermente ürünlerin merkez aşçıları tarafından merkez mutfağında hazırlandığı ve yemeklerde sunulduğu gözlemlenmiştir.

78. Merkeze dışarıdan alınan ürün ve malzemelerin kapalı ambalaj ve son kullanım tarihlerinin personel tarafından kontrol edilerek alındığı, soğuk ve kuru hava depolarına konulduğu bildirilmiştir.

79. Merkez içinde kantin/ market bulunmamaktadır.

80. Merkezde içme suyu, musluk suyunun depo filtreleriyle arındırılması suretiyle temin edilmektedir. İçme suyunun analizi yapılmıştır ve içme suyu “insani tüketim amaçlı sular hakkında yönetmelik sınırlarına uygundur” sonucu ile raporlandırılmıştır.

4.5. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam

81. Salgın nedeniyle kurumda becerilerin gelişimine katkı sağlayacak el sanatları, resim, spor gibi faaliyet yapılmamaktadır. Atıl durumda faaliyet odası mevcuttur. Ayrıca idare tarafından Milli Eğitim Bakanlığının bütçe tasarrufları doğrultusunda ve çoğu öğretmenin

geçici barınma merkezlerine yönlendirilmesi nedeniyle Halk Eğitim Merkezinden öğretmen taleplerinin karşılanmadığı, bu nedenle iş ve uğraşı odalarının kullanılmadığı ifade edilmiştir.

82. Merkez bahçesinde tavuk-horoz ve golden cins evcil bir köpek bulunduğu, bu sayede engelli bireylere bu hayvanları personel kontrolünde yetiştirme, bakma ve gezdirme sorumluluğu verildiği hem engelli bireyler hem de Merkez idaresi tarafından belirtilmiştir.
83. Yatağa bağımlı olanlar hariç; tüm engelli bireylerin gün içerisinde Merkez içinde gezme ve bahçeye çıkma imkânı bulunmaktadır. Sağlık durumu elverenler ve iletişimi daha kuvvetli olanlar kadın-erkek olarak birlikte, iletişim kurma konusunda zorluk çekenler ise cinsiyetlere göre ayrılmış bahçelerine çıkmaktadır.
84. Merkezde televizyon izleme, boyama, kitap okuma, şarkı söyleme, yürüyüş gibi faaliyetler aylık faaliyet planı kapsamında meslek elemanları tarafından düzenli olarak yaptırılmaktadır.
85. Merkezde günlük yaşam akış çizelgesi ile planlanmış gün içi iş ve işlemlerin uygulandığı belirtilmiştir.
86. Sakinler sabah 6.30-7.00 civarında uyandırılmakta, 7.30-8.00 arasında kahvaltı yapılmakta, 12.00 civarında öğle yemeği yenilmektedir. Sabah çok erken kalkılması nedeniyle akşamları erken yatıldığı (17.00-18.00 civarı); ancak uyumak istemeyenlerin zorlanmadığı, bazı günler 11'de uyuyanların olduğu, uyumayanların televizyon izlediği belirtilmiştir.
87. Merkezin yanında boş bir tarlanın yer aldığı, ilkbaharda hobi bahçesi olarak düzenlenerek hastaların kullanımına açılmasının planlandığı, Merkez çevresine ağaç dikildiği ifade edilmiştir.
88. Yatağa bağlı olmayan; ancak iletişim kurma becerisi olmayan ve şiddete meyilli olabilen engelli bireylerin bir kısmının bahçede, bir kısmının kendi bloklarındaki ortak kapalı alanda olduğu ve televizyon izlediği görülmüştür.
89. Kendileri ile görüşme yapılabilen sakinler, pandemi nedeniyle Merkezde etkinlik yapılmadığını, eskiden Merkez dışında yapılan piknik gibi etkilere de son verildiğini, hayvanlara yem verdiklerini, köpeği sevebildiklerini ve bazen gezdirdiklerini ifade etmişlerdir.

4.6. Dış Dünyayla İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim

90. Merkezde bakım ve koruma altında olan engelli bireylerin hakkında düzenlenen Sosyal İnceleme Raporlarına göre ailelerinin yanına izinli gidebildiği ve ayrıca gerekli önlemler alınarak ailelerin çocuklarını Merkeze gelerek ziyaret edebildiği bildirilmiştir.
91. Pandemi sürecinde engelli bireylerin aile yanına izinli gitmelerinin ve yüz yüze görüşmelerinin bir süre durdurulduğu, sonra görüşmelerin aşama aşama gerçekleştirildiği belirtilmiştir.
92. Ziyaret tarihinde COVID-19 nedeniyle aileler Merkez binasına alınmamaktadır. Onun yerine ailelerle iletişimin Merkez dış kapısından 3 metre mesafe ile meslek elemanları eşliğinde gerçekleştirildiği, özellikle salgın nedeniyle ziyaretlerin de seyrekleştiği belirtilmiştir.
93. Merkez idaresi, engelli bireylerin yakınlarının ziyarete geldiklerinde yanlarında kesici delici malzeme getirmemeleri ve kişisel verilerin korunması amacıyla kuruluş içerisinde fotoğraf çekimi veya görüntü almamaları konusunda sözlü ve yazılı uyarılar ile bilgilendirildiklerini belirtmiştir.
94. Engelli bireyler haftada iki gün, Çarşamba ve Cuma günleri, ailelerini arayabilmekte ve isterlerse görüşmelerini görüntülü olarak gerçekleştirebilmektedirler. Ayrıca aileler istedikleri zaman Merkezi arayarak engelli bireylerle iletişim kurabilmektedir. Kendileri ile görüşme yapılabilen engelli bireyler, aileler ile görüşmelerin telefon veya görüntülü görüşme şeklinde yapılabildiğini ifade etmişlerdir.

4.7. Personel

95. Merkezde son bir yıl içinde uygunsuz davranışlar sergilediği için görevine son verilen bir personel olduğu ifade edilmiştir. Söz konusu personelin ruh sağlığı sorunları yaşamaya başladığı, bunun üzerine görev yerinin değiştirildiği ve sakinlerle temasının azaltıldığı, ancak sakinlerin fotoğraflarını çektiğinin tespit edildiği, bu nedenle de görevine son verildiği, hakkında adli mercilere yapılan şikâyet ile ilgili işlemlerin devam ettiği belirtilmiştir.
96. Merkezde Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği'nin 34/ç maddesinde belirtilen bakım personeli asgari sayısından 3 bakım personeli fazladan çalıştırıldığı, bu sayede hastane yatışına karar verilen engelli bireye bakım personelinin refakat etmesi nedeniyle iş ve işlemlerde aksamaların önüne geçildiği bildirilmiştir.

97. Kurum personelinin vasisi olduğunu belirten bir kişi vasisine istediğinde ulaşabildiğini, isteklerinin yerine getirildiğini, bir sorun yaşamadığını belirtmiştir.

5. TAVSİYELER

5.1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

98. Merkez sağlık servisi biriminde bulunan yeşil reçeteli ilaç kullanım defterinin, henüz kullanımı gerçekleşmeyen ilaçlar için ileri tarihli olarak doldurulduğu tespit edildiğinden ilaç kayıt defterinin ilaç verildiğinde doldurulması gerektiği,
99. Acil yardım çantasında yapılan incelemede İSO 9001/2015 standartları gereği olması gereken adrenalinin bulundurulması gerektiği,
100. Merkezde kalan bireylerin günlerini verimli geçirmeleri, ruhsal iyilik haline ulaşmaları ve fiziksel enerjinin doğru kullanımı amacı ile Merkezde daimi görevlendirilecek meslek elemanı ile sosyal aktivitelerin artırılması gerektiği,

5.2. Adana Halk Eğitim Merkezi İl Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

101. Merkezde kalan engelli bireylerin rehabilitasyonu ve günlük enerjilerini boşaltabilecekleri programlı çalışmalara, aktivitelere ve iş-uğraşılara ihtiyaç duyulduğu gözlemlendiğinden, Merkeze Usta Öğretici, öğretmen görevlendirilmesinin uygun olacağı Tavsiye edilmektedir.